Į LAISVĘ

Nr. 28 — Kaina 20 kap.

LEIDŽIA LIETUVIŲ AKTYVISTŲ FRONTAS

1941. VII. 25 — Penktadienis

Visame Rytų fronte karo veiksmai planingai vyksta toliau

Viršum Lamanšo per dieną numušti 54 britų lėktuvai

Tai buvusi nepaprastai juoda diena anglų aviacijai. Vokiečiai per tas kautynes netekę tik trijų lėktuvų

Vyriausioji Fiurerio būstinė. VII-24. ELTA. Vyriausioji kariuomenės vadovybė praneša:

Visame Rytų fronte, nežiūrint smarkaus vietinio pobūdžio priešinimosi ir blogų kelių, vokiečių ir jų sąjungininkų ginkluotųjų pajėgų veiksmai planingai vyksta toliau.

Taip pat ir praėjusią naktį stiprūs kovos lėktuvų junginiai numetė įvairaus kalibro bombų į Maskvos miesto karinius bei ūkinius įrengimus.

Liepos 23 dieną britų lėktuvams mėginant pulti La Manche pajūrį,

padaryta priešui didžiausių nuostolių. Tai buvo vienas didžiausių britų pralaimėjimų.

Naikintuvai numušė 46, zenitinė artilerija ir sargybiniai laivai — po tris, karo laivyno artilerija — du britų lėktuvus. Tuo būdu per vos kelių valandų laikotarpį

priešas neteko 54 lėktuvų.

Per tas oro kautynes vokiečiai neteko trijų lėktuvų.

Kovoje prieš Didžiąją Britaniją karinės oro pajėgos praėjusią naktį bombardavo uostus ir karinius įrengimus Anglijos vakarų bei rytų pajūryje.

Naktį į liepos 24 dieną britų kovos lėktuvai numetė sprogstamųjų ir padegamųjų bombų kai kuriose pietų vakarų Vokietijos vietose. Civiliniams gyventojams padaryti nedideli nuostoliai. Medžiaginiai nuostoliai yra nežymūs.

BERLYNAS. VII-25. ELTA. DNB agentūrai iš informuotų karinių šaltinių pranešama, kad liepos 23 dieną okupuotoje La Manche pajūrio srityje

britų karinės oro pajėgos pergyveno didžiausią savo pralaimėjimą nuo pat vadinamo „nesiliaujamojo puolimo“ pradžios.

Tarp 54 numuštų britų lėktuvų yra netikėtinai aukštas skaičius — 40 naikintuvų. Tuo būdu per vieną tą dieną britų naikintuvų aviacija neteko daugiau negu dvigubai naikintuvų, palyginus su tais nuostoliais, kuriuos britų oro laivynas turėjo La Manche srityje pirmojo savo didesnio puolimo metu — birželio 18 dieną. Britams netekus vien tik La Manche srityje 54 lėktuvų, vokiečiai neteko vos trijų naikintuvų. Tai yra reikšmingi skaičiai, apie kuriuos turi labai pagalvoti britų oro laivyno vadovybė. Tokios tiek daug nuostolių duodančios britams ofenzyvos, kurios turi tikslą padėti jų bolševikiniam sąjungininkui, gali ilgainiui Vokietijai tik į naudą išeiti, nes jose glūdi pavojus britų oro laivynui būti palaipsniui sunaikintam. Nuo šios britų „nesiliaujamosios ofenzyvos“ pradžios, į kurią jie buvo dėję tiek daug vilčių,

ligi šiol vien tik La Manche srityje numušta 500 lėktuvų.

Todėl darosi suprantama ir tas faktas, kad liepos 23 dieną įvykusiame atstovų rūmų posėdy britų aviacijos ministeris Sinclairas į paklausimą, ar anglų lėktuvų puolimai Vokietijoje ir okupuotose srityse šiek tiek palengvina sovietų padėtį, atsakė, jog jam atrodo būsią geriau apie tai nieko nepareikšti.

BERLYNAS. VII-24. ELTA. Dėl didžiojo oro mūšio viršum Lamanšo Kanalo, kur britų aviacija neteko 54 lėktuvų, vokiečių spauda pastebi, kad

Anglija dabar turės galutinai palaidoti viltį, esą Vokietija, pradėjusi karą prieš bolševizmą, nebeįstengsianti su tokiu pat sėkmingumu tęsti oro karo prieš Angliją.

„Berliner Boersenzeitung“ tą viltį aiškina, nurodydamas į tai, kad pirma, vokiečių oro pajėgos nuostabiai greitai apsidirbo su bolševikų oro pajėgomis ir kad, antra, anglai kaip tik per tas savaites patirdami sunkiausius vokiečių naktinius puolimus gavo įsitikinti, jog kovoje prieš Angliją nėra sumažėjęs nei vokiečių oro pajėgų kovingumas, nei jų veikimo jėga. Laikraštis rašo, kad vakarykštė kova viršum Kanalo parodė, koks didelis tebėra vokiečių pranašumas. „Deutsche Allgemeine Zeitung“ abejoja dėl anglų puolimo Kanale prasmės, kadangi sunkių britų nuostolių neišlygina jokie bombų pataikymai. Anglų bandymai pulti, pastebi laikraštis,

yra tik dalis fikcijos, esą anglai dar galį sudaryti Vakarų frontą ir tuo būdu palengvinti savo bolševikiškojo sąjungininko padėtį.

Tikrumoje gi nebesama jokio palengvinimo net pačiai britų salai, kadangi vokiečių oro pajėgų puolimai britų salų vyksta toliau, nežiūrint karo žygio Rytuose, ir anglai gauna įsitikinti, jog tie puolimai dar labiau pasmarkėjo. Laikraštis baigia savo išvadas nurodymu, kad anglai, užuot suteikę bolševikams palengvėjimą, priešingai, patys tikėjosi sulaukti iš bolševikų savo padėties palengvinimo ir kad ta viltis dabar jau turės sudužti.

BERLYNAS. VII-24. ELTA. Ryšium su dideliais nuostoliais, kurių turėjo vakar anglų oro pajėgos kautynėse ties Lamanšu, Berlyno politiniuose sluoksniuose pabrėžiama, kad ypatingo dėmesio reikia atkreipti taip pat ir į tai, kad anglai nustojo čia lidelio kiekio savo lakūnų, nes 54 anglų lėktuvų įgulos arba žuvo, arba buvo priverstos nusileisti okupuotoje Prancūzijos srityje. Todėl vakarykščių oro kautynių ties Lamanšu rezultatai vokiečių vadinami „juodąja diena jaunesniajai anglų lakūnų kartai“.

— o —

BERLYNAS. VII. 24. ELTA. Iki šiol gautomis žiniomis, šios dienos popietinėse kovose Kanalo srityje numušti 23 britų lėktuvai, kurių tarpe keturi kovos lėktuvai ir 19 naikintuvų. Vokiečių naikintuvai numušė 18, o zenitinė artilerija penkis priešo kovos lėktuvus. Pasigendama vieno vokiečių lėktuvo.

BERLYNAS. VII. 24. ELTA. DNB žiniomis, anglų karo aviacijos nuostoliai per mėginimus bombarduoti šiandien Kanalo pakraštį dar padidėjo. Dabar turimomis žiniomis, iš viso buvo numušta 32 anglų lėktuvai. Iš jų 27 buvo numušti per smarkias oro kovas, o likusius numušė zenitinė artilerija. Vienoje tik nedidelėje Kanalo pakraščio vietoje buvo numušti devyni keturių motorų lėktuvai. 37 įgulos nariai buvo paimti į nelaisvę. Iš vokiečių pusės žuvo trys lėktuvai.

Didelės jūros ir oro kautynės Viduržemio jūroje

Italų karo laivynas ir aviacija nuskandino kelis anglų laivus

ROMA. VII-24. ELTA. Vyriausiasis ginkluotųjų pajėgų štabas praneša:

Liepos 23 dieną Viduržemio jūroje įvyko smarkios jūros ir oro kautynės, kurias laimėjo mūsų narsieji kariai. Auštant žvalgybos lėktuvai pastebėjo ir pranešė apie plaukiančią žymią priešo laivų vilkstinę, kurią lydėjo kovos laivai, kreiseriai, torpediniai laivai ir lėktuvnešai. Šį priešo laivų junginį kelis kartus puolė mūsų karinės oro pajėgos, kurios, nepaisydamos smarkios zenitinės artilerijos ugnies ir gausių naikintuvų veiklos, padarė priešui didelių nuostolių.

Buvo nuskandintas vienas 15.000 tonų talpos laivas ir kitas 10.000 tonų talpos laivas,

į kurį buvo sukrauta municija. Visas tas laivas su municija, sprogus bombai, išlėkė į orą.

Buvo torpeduotas vienas 10.000 tonų talpos „Southampton“ tipo kreiseris ir kitas 8.000 tonų talpos kreiseris. Bombomis buvo pataikyta į vieną karo laivą, vieną kreiserį, vieną torpedinių laivų naikintoją, vieną didelio tonažo laivą ir vieną nenustatyto dydžio laivą.

Per įvairias oro kautynes numušti septyni priešo lėktuvai. Trys mūsų lėktuvai negrįžo į savo bazes. Daug mūsų įgulų grįžo sužeistos. Staigiais puolimais ypatingai pasižymėjo torpedinių lėktuvų įgulos, vadovaujamos kapitono Magagnolio, leitenanto Cipriano ir leitenanto Robene.

Nakties metu lengvieji mūsų laivyno vienetai staiga puolė britų laivus.

Vienas greitasis laivas, vadovaujamas jūrų kapitono Forzos, nuskandino didelį laivą, o kitas greitasis laivas, vadovaujamas kapitono leitenanto Pascolinio, nuskandino vieną torpedinių laivų naikintoją.

Visiems mūsų kariniams vienetams pavyko sėkmingai baigti kautynes ir grįžti į savo bazes su visiškai nedideliais nuostoliais.

Tebevyksta nuskandintųjų anglų laivų įgulų gelbėjimas.

Naktį į liepos 23 dieną vienas mūsų povandeninis laivas torpedavo vieną minėto junginio didelio tonažo laivą.

Liepos 22 dieną priešo lėktuvai nuskandino vieną mūsų laivą. Visa to laivo įgula išgelbėta. Daug tos įgulos narių sužeista.

ROMA. VII-24. ELTA. Apie didelį italų oro pajėgų laimėjimą kovoje su britų karo ir transporto laivais tiek vakarinėje, tiek centrinėje Viduržemio jūros dalyje, italų oro ministerija pateikia dar visą eilę įdomių smulkmenų. Šiais pranešimais, antradienį popiet pirmą kartą buvo pastebėtas anglų laivyno pajėgos, plaukiančios į rytus Viduržemio jūros pietvakarių srityje. Trečiadienį 6 val. 55 min. italų tolimo žvalgymo lėktuvai pastebėjo vieną lėktuvnešį ir kelis torpedų gaudytojus, o 7 val. vieną garlaivį ir netoli jo kitus karo bei prekybos laivus, plaukiančius rytų kryptimi. Pirmąjį puolimą įvykdė „Sparviero“ ir „Alcione“ tipo bombonešiai tarp 9 val. 45 min. ir 10 val., prisiartinę prie pirmųjų laivų. Šio puolimo metu, kaip iš foto nuotraukų matyti,

pavyko pataikyti į vieną kreiserį, kuriam teko dvi bombos, o į vieną 33.000 tonų kovos laivą pataikiusios bombos sukėlė bokštelio gaisrą.

Taip pat buvo pastebėtos liepsnos viename kreiseryje ir viename garlaivyje, o pataikymo į lėktuvnešį tiksliai nustatyti nepavyko. Dėl didelio atstumo bombonešiai turėjo pulti be naikintuvų apsaugos. Tačiau vistiek jiems pavyko numušti du anglų naikintuvus „Boulton“ ir „Defiant“ tipo. Žuvo vienas italų „Sparviero“ tipo lėktuvas. Antrąjį puolimą atliko „Sparviero“ tipo lėktuvai torpedininkai.

Jiems pavyko pataikyti į sprogstamosios medžiagos prikrautą 10.000 tonų talpos laivą, kuris išlėkė į orą ir tuoj nuskendo.

Galimas daiktas, kad taip pat buvo pataikyta į kitą 10.000 tonų talpos laivą. Šio puolimo metu vienas „Sparviero“ tipo lėktuvas numušė vieną „Hawker Hurricaine“ tipo lėktuvą, tačiau dėl sužalojimų pats turėjo leistis į vandenį. 15 val. 10 min. vienas žvalgybinis lėktuvas pastebėjo „Southomptono“ klasės kreiserį,

kuris per puolimą aiškiai buvo sužalotas.

18 val. 10 min. lėktuvai torpedininkai užtiko dar vieną į vakarus plaukiantį kreiserį, lydimą dviejų torpedų gaudytojų, kurį puolant pataikė viena torpeda. Taip pat, greičiausia, buvo pataikyta dar į vieną kreiserį. Čia žuvo du „Sparviero“ tipo lėktuvai.

Antroji mūšio dalis, oro ministerijos žiniomis, įvyko centrinėje Viduržemio jūros dalyje į rytus nuo nedidelės La Galite salos. Čia „Sparviero“ tipo lėktuvai torpedininkai

nuskandino vieną 15.000 tonų talpos laivą, lydimą naikintuvų, taip pat pataikė į vieną 8.000 tonų talpos kreiserį,

o italų naikintuvai numušė du anglų „Bristol Blenheim“ tipo lėktuvus. Po 18 val. italų bombonešiai dar kartą puolė anglų junginį ir, nežiūrint blogo matomumo, pataikė į vieną torpedų gaudytoją ir į vieną didelį laivą. Oro kovose buvo numuštas trečias „Bristol Blenreim“ tipo lėktuvas, o taip pat žuvo dar vienas britų lėktuvas. Tuo būdu anglų nuostoliai, kuriuos jiems padarė italų oro pajėgos, yra labai dideli:

buvo nuskandinti du laivai, bendros 25.000 tonų talpos ir torpeduoti du kreiseriai, bendros 18.000 tonų talpos. Toliau, buvo pataikyta į vieną 33.500 tonų talpos kovos laivą, į vieną kreiserį, į vieną torpedų gaudytoją, į vieną garlaivį.

Taip pat, greičiausia, pataikyta dar į kitus laivus. Be to, numušti septyni priešo lėktuvai, o italai neteko trijų lėktuvų.

Amerikos kongresui pateikta nepaprastai didelė sąmata karo reikalams

Lėšos skiriamos apie 2 mil. vyrų kariuomenei išlaikyti ir 541 prekybos laivui statyti

VAŠINGTONAS. VII. 25. ELTA. „United Press“ praneša, kad vakar Kongresui buvo pateikta iki šiol

didžiausioji papildomoji sąmata ginklavimosi reikalams — per aštuonis milijardus dolerių.

Kariuomenei numatyti 4,7 milijardai, pirmoje eilėje šaudmenų rezervams sudaryti, tankams statyti ir prieštankinei gynybai.

Lėšos skiriamos 1,7 milijono vyrų kariuomenei išlaikyti ir apima tam tikras atsargas trijų milijonų vyrų kariuomenei.

Laivynui numatytieji 1,5 milijardo dolerių pirmoje eilėje tektų laivų statyklų ir remonto dirbtuvių statybai. Sąjunginė laivininkystės įstaiga pagal šį projektą gautų 1,7 milijardo dolerių naujam 541 prekybos laivui statyti.

FIURERIS PRIĖMĖ PULK. MOELDERSĄ

Fiurerio vyriausioji būstinė. VII. 24. ELTA. Fiureris ir vyriausiasis kariuomenės vadas trečiadienį, dalyvaujant vyriausiajam oro pajėgų vadui maršalui Goeringui, priėmė sėkmingiausiai kovojantį vokiečių lakūną pulkininką Moeldersą ir 101-jo jo oro kautynių laimėjimo proga įteikė jam Ąžuolo Lapus su kardais ir brilijantais prie Geležinio Kryžiaus Riterio Kryžiaus.

GEN. WAVELLIS VYKSIĄS Į MASKVĄ

ŠANCHAJUS. E. „Sinwan Pao“ rašo, kad generolas Wavellis netrukus vyksiąs į Maskvą, kur jis tarsis su sovietų karine vadovybe apie Sovietų Sąjungos ir Indijos bendradarbiavimą tikslu sudaryti bendrą gynimosi frontą.

BULGARIJOJ SUIMTI KELI BOLŠEVIKŲ PARAŠIUTISTAI

SOFIJA. VII. 24. ELTA. Pietinėje Dobrudžoje suimta keletas sovietų parašiutistų. Jie visi mokėjo rumunų kalbą ir turėjo rumuniškų pinigų.

Jiems buvo pavesta susprogdinti kai kuriuos tiltus per Dunojų prie Černavodos.

SMARKIAI BOMBARDUOTOS GELEŽINKELIŲ LINIJOS

BERLYNAS. VII. 25. ELTA. Sukliudyti tvarkingam sovietų kariuomenės pasitraukimui, vokiečių bombonešiai ketvirtadienyje rytų fronto pietų dalyje daugelyje vietų sunaikino geležinkelio linijas. Ypatingai smarkiai buvo subombarduoti didesnieji kelių mazgai. Daug kelyje buvusių traukinių gavo bombų ir buvo priversti sustoti. Du traukiniai buvo nuversti nuo bėgių.

BERLYNAS. E. Užsieniuose paskleisti gandai, esą, Vokietijos piliečiai Irane turį būti evakuoti, Berlyne oficialiai nepartvirtinami.

VIENA. E. Specialiu traukiniu iš Zagrebo į Vieną atvyko vokiečių kolonijos nariai Maskvoje.

Padėtis Tolimuosiuose Rytuose vis labiau komplikuojasi

VAŠINGTONAS. VII. 24. ELTA. Liepos 24 d. Sumner Wellesas formaliai patvirtino, kad

japonų priemonės Prancūzų Indokinijoje grasina Amerikos saugumui, ir Amerikos teritorija ir interesai Tolimuosiuose Rytuose atsidūrę pavojuje.

PARYŽIUS. VII. 24. ELTA. Pranešimai iš Tolimųjų Rytų apie anglų ir Čunkingo grasinimą Indokinijai randa atgarsį Paryžiaus spaudoje. „Padėtis Tolimuosiuose Rytuose komplikuojasi", rašo „Petit Parisien". „Anglija ir Čunkingas rengiasi ta prancūzų koloniją užimti. Jei britų grasinimai pasidarys konkretūs, ši prancūzų kolonija turės pergyventi sunkias valandas". „Oeuvre" pareiškia, kad

Anglija, gaullistai ir Čunkingas ruošiasi padalinti Prancūzų Indokinijos koloniją.

„Matin" tvirtina, kad Japonija stebi anglų žygius. Jų pre'enzijos į Indokiniją turėtų sunkių pasekmių. „La France au travail" savo straipsnį pavadina: „Anglai, kinai ir gaullistai kėsinasi įsiveržti į Indokiniją. Tačiau Japonija budriai stebi įvykių raidą".

TOKIO. VII. 24. ELTA. „Britų Tolimųjų Rytų politika aš'rėja", rašo „Jomiuri Šimbun", nurodydamas į Duff Cooperio pasiuntimą į Tolimuosius Rytus ir pabrėždamas, kad tas pasiuntimas yra susijęs su įvykiais Sirijoje. Tie įvykiai turėję duoti progą de Gaulle grupei Prancūzų Indokinijoje ir dabar, esą, reikia manyti, kad ji pradės viešai pasireikšti prieš Japoniją. Suglaudžiant

Duff Cooperio pasiuntimas reiškias smarkiausi Anglijos ir de Gaullio grupės aktyvumą Indokinijoje.

Esą atėję laikas Japonijai griebtis ryžtingų kontrpriemonių ir ta pavojinga raida sutrukdyti. Japonija negalinti sudėjusi rankas žiūrėti, kaip Anglija naudosis de Gaullio grupe Prancūzų Indokinijoje, siekdama sudaryti įvykusius faktus. „Tokio Niši" praneša iš Hongkongo, kad Anglija su Čunkingu ir de Gaullio grupe susitarusi dėl slaptos karinės sutarties Prancūzų Indokinijai užimti.

VICHY. VII. 24. ELTA. Au'oritetinguose Paryžiaus sluoksniuose dar ir šiandien nepatvirtinama, nei paneigiama kai kur užsienio spaudoje paskelbta žinia, kad tarp Japonijos ir Prancūzų Indokinijos esanti sudaryta sutartis, kuria Indokinija numatanti perleisti laivyno bazes Japonijai. Čia pareiškiama, kad visi panašūs spėliojimai tebėra perankstyvi. Apskritai, prancūzų nusistatymas esąs toks, kad Prancūzija kaip anksčiau, taip ir dabar esanti pasiryžusi drauge su Japonijos vyriausybe ištirti visas priemones, reikalingas tvarkai palaikyti Tolimuosiuose Rytuose.

Švedai baigė kasti kanalą

STOCKHOLMAS. E. Šių metų liepos 21 d. buvo prakasta likusioji Falsterbo kanalo dalis. Švedų spauda rašo, kad prakasus šį kanalą nustatytas vandens ryšys tarp Baltijos jūros ir Oere-Sundo. Numatoma, kad rugpiūčio mėnesio viduryje šiuo kanalu plauks pirmieji laivai. Falsterbo kanalas turi ypatingą reikšmę, nes jis leis laivams plaukti iš Oere-Sundo į Baltijos jūrą, neišplaukiant iš Švedijos vandenų. Esant labai sėkliam vandeniui Falsterbo kanalo gale, daug didesnių laivų negali plaukti trijų mylių pločio Švedijos pakraščių vandens juosta.

ŽINIOS IŠ FRONTŲ

BERLYNAS. VII-24. ELTA. Ties Neveliu plačiai apsuptieji bolševikai liepos 22 ir 23 dienomis **koncentriškų vokiečių kariuomenės dalinių puolimu buvo sunaikinti. Politiniams komisarams privertus kautis ir beprasmingai priešintis, užmuštųjų kareivių skaičius yra nepaprastai didelis. Į nelaisvę iki šiol paimta daugiau kaip 13.000.** Šis skaičius kas valandą didėja. Patrankų, ginklų ir aprangos grobio iki šiol dar nepasisekė tiksliai nustatyti.

BERLYNAS. VII-24. ELTA. Liepos 22 d. vokiečių lėktuvų Odesos uoste žibalo tankuose sukeltas gaisras, kaip DNB praneša, dar šiandien nebuvo užgesintas. Didžiuliai dūmų debesys dengia Odesos įlanką. Gaisras vis plečiasi, naikindamas naujus žibalo įrengimus.

BERLYNAS. VII-24. ELTA. Vokiečių žvalgybos lėktuvai pastebėjo, kad vokiečių aviacijai puolant Odesos uostą buvo pataikyta dar į du sovietų laivus. Be vieno 6.000 talpos tonų laivo, kuris buvo padegtas puolimo metu, užsidegė dar vienas 2.000 tonų laivas. Greta pataikyto į pirmagalį 3.000 tonų laivo buvo matyti dar kitas prekinis laivas su sunkiai sužalotais antstatais ir išplėštu šonu. Šiuo puolimu, ligšioliniais duomenimis, buvo sunaikinta arba ilgesniam laikui padaryta netinkamais naudoti 17.000 tonų bendros talpos sovietų laivų.

BERLYNAS. VII-24. ELTA. Vokiečių kariuomenės dalys liepos 22 dieną apvalė nuo bolševikų tolimesnius plotus Mogilevo srityje. Sutriuškinus vietinio pobūdžio bolševikų pasipriešinimą, buvo paimta 5.000 belaisvių ir tiek ginklų bei karo reikmenių, kad būtų užtekę visai sovietų divizijai apginkluoti.

HELSINKIS. VII-24. ELTA. Oficialiai pranešama: „Trečiadienį liepos 23 d., priešo naikintuvai numetė padegamąsias bombas prie Turkų miesto, nepadarydami didesnių nuostolių. Ketvirtadienį rytą buvo bombarduotas Nakkilos miestas. Apgadintas vienas medinis namas. Numesta bombų taip pat į Forsą, kur užmušta karvė. Naktį į ketvirtadienį zenitinė artilerija nuvijo šalin sovietų lėktuvus, mėginusius užskristi ant Helsinkio. Iš naikintuvų, dalyvavusių puolime Turku srityje, suomių naikintuvai numušė vieną mašiną. Oro kautynėse ties Vieljaerviu ir Tshokkila suomių naikintuvai numušė du priešo bombonešius. Mūsų zenitinė artilerija numušė, be to, prie rytų pasienio kitus du priešo lėktuvus".

HELSINKIS. VII-24. ELTA. Pereitą naktį Helsinkyje buvo paskelbtas aliarmo stovis, užtrukęs ilgiausiai negu iki šiol yra buvę. Sovietų lėktuvai bandė keliomis bangomis pulti miesto sritį. Dėl smarkios zenitinių patrankų ugnies bolševikai galėjo numesti bombų tik tolimesnėse Helsinkio apylinkėse. Bombos jokių nuostolių nepadarė.

BERLYNAS. VII-24. ELTA. Jau nuo liepos 16 d. vokiečių rankose esančiame Smolenske dabar viešpatauja visiška tvarka, nors bolševikai iš jo bėgdami daugelyje vietų jį buvo padegę. Vokiečių kariuomenės daliniai gaisrus užgesino. Dabar visuose miesto kvartaluose sparčiai vykdomi valymo ir švarinimo darbai.

Ką pasakoja paimti į nelaisvę bolševikų kariai

BERLYNAS. E. Per kovas Žitomiro srityje liepos 20 d. vokiečių kareiviai paėmė į nelaisvę sovietų kareivį Vladimirą Andrejevičių Zacharovą. Šis belaisvis kalbėjo visiškai gryna vokiečių kalba ir 1937-38 metais kelis kartus tarnybiniais reikalais lankėsi Vokietijoje. Jį apklausinėjusiam vokiečių karininkui jis padarė plačių pranešimų, iš kurių matyti, kokiu plačiu mastu sovietai rengė karą su Vokietija. 1940 metų gruodžio mėn. Zacharovas kartu su emigravusiais iš Vokietijos žydais ir komunistais buvo paskirtas vokiečių kalbos mokytoju Žitomiro karo mokykloje. Šitoje mokykloje buvo rengiami būsimieji karininkai ir parašiutininkai. Naujai priimti kalbos mokytojai turėjo prisiekti laikyti paslaptį. Per pamokas jie turėjo dėstyti visas vokiečių kalbos smulkmenas, ypatingai rytinės Vokietijos tarmes. Sovietų karo mokyklos mokiniams buvo parodytos vokiečių kariuomenės uniformos. Jiems buvo rodomos vokiškos filmos, kuriose figūravo vokiečių kareiviai. Tuo būdu buvo norima bolševikus kareivius supažindinti su vokiečių kariuomenės santykiavimo formomis ir tonu bei papročiais. Dėl uniformų ir filmų Zacharovas ir kiti mokytojai turėjo teikti reikiamų paaiškinimų. Taip pat buvo smulkiai aptariami ir studijuojami civilinių Vokietijos gyventojų gyvenimo papročiai. Kaip tokio mokymo paaiškinimas buvo nurodomas Stalino pareiškimas: „Mūsų armija turi kasdien būti pasirengusi kovoti su fašistine Vokietija Vokietijos žemėje". Kai vokiečių kariuomenė netikėtai įsiveržė į Žitomiro sritį, tai minėtos karo mokyklos mokiniai, mokytojai ir kiti personalo nariai buvo priskirti prie vieno bolševikų pulko.

BERLYNAS. E. Ukrainos karo lauke į vokiečių nelaisvę pateko 24 metų amžiaus politinis komisaras Ivanas Romancovas.

Aštuoniasdešimt ukrainų kareivių, kurie sudarė vieno Stalino linijos įtvirtinimo įgulą, patraukė jį į vokiečių kariuomenės teismą. Per savo parodymus ukrainų kareivių akivaizdoje jis pareiškė, kad turėjęs įsakymą sušaudyti sovietų kareivius, jei tik jie norės pasiduoti. Taip pat turėjo būti sušaudyti ir sužeistieji, kad jie nepatektų į vokiečių rankas. Tačiau, visų pirma, jam buvo įsakyta šaudyti kiekvieną vokiečių karį, patekusį į nelaisvę, prieš tai pačiam apklausus. Prieš apklausinėjimą belaisviai vokiečių karininkai ir kareiviai būdavo jo išskiriami. Pasireiškus mažiausiam mėginimui pabėgti arba menkiausiam pasipriešinimui, jie tuojau būdavo sušaudomi. Jis pats nušovė 14 vokiečių kareivių.

Britų lėktuvai griauna bažnyčias Vokietijoj

BERLYNAS. VII-24. ELTA. DNB praneša, kad naktį į liepos 24 d. britų lėktuvai sunkiai sužalojo Ofenbache prie Maino dvi katalikų bažnyčias. Viena šių bažnyčių buvo laikina, kurią katalikai buvo įsirengę vietoje jau pirmiau britų sugriautos bažnyčios. DNB sako, kad kartu su šiomis bažnyčiomis britų lėktuvai iki šiol Vokietijoje yra sugriovę ar sunkiai sužaloję šešias katalikų bažnyčias.

BERLYNAS. VII. 24. ELTA. Vokiečių vyskupų konferencijos pirmininkas kardinolas Dr. Bertramas iš Breslavo išsiuntinėjo visiems katalikų vyskupams aplinkraštį, kuriame nurodoma, kad per paskutinio laiko anglų lėktuvų Vokietijos miestų bombardavimus vis daugiau pasitaiko, kad būna sužalotos bažnyčios. Todėl kardinolas prašo vyskupus įsakyti jų žinioje esantiems dvasininkams apsaugoti vertingus paveikslus ir kitokius vertingus bažnytinius daiktus. Ten, kur to padaryti negalima, tokie daiktai turi būti paslėpti saugiose nuo bombų slėptuvėse.

Toliau kardinolo aplinkraštyje daroma visa eilė autentiškų pranešimų, iš kurių matyti, kad jau du ar daugiau kartų bombos pataikė į bažnyčias ir kitokius bažnytinius pastatus.

Mokinių ekskursiją ištiko skaudi nelaimė

BERNAS. E. Vieną Neuchatelio elektromechanikos mokyklos mokinių ekskursiją, kurioje dalyvavo 47 mokiniai ir 3 mokytojai, ištiko sunki nelaimė. Kai ši ekskursija buvo arti glečerio prie Romos, nuo glečerio atskilo milžiniškas ledo gabalas ir nukrito ant mokinių. Trys mokiniai buvo vietoje užmušti, septyni — sužeisti ir trijų visai nerandama.

Metai tarybiniame universitete

1.

Jau antra savaitė mes, padavusieji įstojimo universitetan prašymus abiturientai, beviltiškai slankiojame Didžiųjų Rūmų koridoriais, laukdami, kada gi, pagaliau, bus paskelbti priimtųjų sąrašai. Bet jų vis nėra. Kelis syk per dieną prie fakulteto vitrinų — nieko! Pamažu pradedame susipažinti. Tuoj susidaro didesni būreliai, kuriuose gyvai kalbamasi. Iš pradžių vieni kitų varžomės, šiek tiek nepasitikime, bet ledai tuoj ištirpsta, ir mes jaučiamės vienos didelės, lietuviškos šeimos nariai. Žydeliai, pamatę kur didesnį būrelį, tuoj kiša savo nosį, bet, sutikti tylėjimu arba kandžiomis replikomis, išnyksta.

Visuose būreliuose kalbamasi ta pačia tema. Per mokslo metų atidarymo iškilmes daugelyje gimnazijų gimnazistai sugiedojo Tautos Himną, tuo parodydami savo meilę tikrajai, o ne Tarybų Lietuvai. Studentai negali atsilikti. Štai, kaip tik šios dienos laikraštyje rašoma, jog mokslo metai universitete bus pradėti iškilmingu imatrikuliacijos aktu, į kurį atvyks Partijos ir vyriausybės atstovai. Puiku! Mes, naujieji „tarybiniai" studentai, norim parodyti Partijai ir vyriausybei, žydams ir išgamoms, visam kraštui, jog mes esame lietuviai gimę ir tokie norime būti. Tegul tik greičiau paskelbia priimtųjų pavardes ir nustato imatrikuliacijos dieną!

Deja, Partija ir vyriausybė per žydelius sužinojo apie šį jai rengiamą pokštą, ir, aišku, jokios imatrikuliacijos nerengė ir jokių atstovų į ją nesiuntė. Visos atidarymo iškilmės baigėsi tuo, jog per pirmąją metų paskaitą buvo šiek tiek pabambėta apie siaučiantį imperialistinį karą ir t. t.

2.

Šalta, lietus, sumišęs su sniegu, krenta be paliovos. Prie „Pasakos" kino stovi visas universitetas, suvarytas į Spalio Revoliucijos minėjimo paradą. Stovi rektorius su prorektoriumi, stovi profesoriai su docentais, stovi vyresni bei jaunesni asistentai ir minios studentų. Stovi ir keikiasi. Jau trys valandos reikia stovėti vienoje vietoje per tokią šlapdribą. Susimetam prie kino ir užtraukiam dainą. Žydeliai jų pakalikai piktai žiūri, išgirdę „Nurimk, sesut".

Pagaliau pajudam. Prie estrados stovi orkestras ir kažkodėl groja kavalerijos maršą. Bet mes visai nenorim eiti tvirtai koja kojon. Praeinam pro estradą tyliai, susitraukę, visai jon nežiūrėdami. Iš estrados kažkas sušunka, bet mes rodome tik „tylų" pritarimą. Komjaunuoliai beviltiškai bando gelbėti padėtį, kiekvienas rėkdamas už tris. Iš estrados pasigirsta kitas šūkis. Taip pat jokio pritarimo. Daugiau iš estrados jau niekas nenori šūkauti.

3.

Priešrinkiminė agitacija pasiekė ir mus. Štai, sėdim auditorijoje ir klausomės pasakų apie gerą gyvenimą, planingą šalies ūkį, kinofikaciją ir elektrofikaciją. Be to, kalbėtojas dar pabrėžia spaudos ir žodžio „laisvę". Nutariam pasinaudoti ta „laisve" ir pradedam atakuoti kalbėtoją klausimais. Jis pradeda painiotis. Mes jo neatleidžiame ir vis stipriau atakuojame. Iš vietų pradeda rėkauti žydeliai, palaikydami kalbėtoją. Pagaliau kalbėtojas matydamas, kad iš to viso nieko gero vistiek neišeis, skaito kažkokią rezoliuciją ir siūlo ją priimti. Niekas iš lietuvių nepakelia rankos. Mes drąsiai reikalaujame slapto balsavimo. Kalbėtojas pasižiūri į auditoriją, ir pamatęs, kad žydeliai nesudaro daugumos, kuo šalčiausiai sako, jog rezoliucija priimta vienbalsiai, pasiima portfelį ir išeina. Žydeliai ilgai ploja.

4.

Auditorija laukia kinematikos paskaitos. Bet vietoje profesoriaus įeina žinomas veikėjas Skliutauskas. Išdidžiu žvilgsniu apžvelgęs auditoriją, jis pradeda kalbėti. Jis pareiškia, jog studentai per mažai dirbą liaudžiai. Jie dar tebegyveną senų laikų prisiminimais, nenori suprasti dabartinių laikų. Auditorija pirmuosius žodžius palydi švilpimais ir replikomis. Bet žydelis, kurio pavardė skamba gan lietuviškai, nepameta pasitikėjimo. Žodis po žodžio jis mums dėsto, jog reikią dirbti, reikią stoti komjauniman bei Mopran, reikią stoti į saviveiklos būrelius, nes kitaip galima susilaukti liūdno galo. Baigęs kalbėti, jis dar sykį išdidžiai apžiūri auditoriją ir išeina, palydimas žydelių plojimų ir šūkavimų. Dabar jau gali įeiti profesorius ir pradėti skaityti paskaitą. Bet, deja, šiuo momentu jis turi nedėkingą auditoriją. Mūsų visų širdyse rusena neapykantos ugnis tėvynės ir jos garbės mindžiotojams. Tas vaizdas, taip aiškiai parodęs mums, kieno mes esame valdžioje, verčia mus galvoti ne apie kinematiką, bet apie išsivadavimą iš tos prakeiktos vergijos. Visų kumštys nejučiomis susigniaužia. Pačiam profesoriui žodžiai irgi nesiklijuoja. Jis irgi lietuvis, jam irgi skaudu. Tik žydeliai sėdi patenkinti ir šypsosi. Taip, jie gali šypsotis.

5.

Negalima sakyti, jog studentija visus tarybinės valdžios įsakymus sutikdavo šaltai ir su ironija. Štai, pavyzdžiui, dabar studentai skaito kažkokį raštą fakulteto vitrinoje ir beveik po kiekvieno sakinio ploja. Štai kur entuziazmas! Bet, deja, tarybų valdžia tuo entuziazmu turbūt nebus patenkinta. Tas raštas, kurį taip godžiai skaito, praneša apie mokslo mokesčio įvedimą. Studentai, jį skaitydami ploja todėl, jog mato įrodymą to didžiulio melo, kuris vadinosi nemokamas mokslas. Sugriuvus gero gyvenimo, spaudos ir žodžio laisvės blėfams, griūva dar vienas blėfas, kuris taip buvo išreklamuotas. Tarybų valdžia rodo savo tikrąjį veidą!

6.

Atėjo gegužės pirmoji, ta „didžioji kovingojo proletariato šventė". Nepavykus studentijoje sukelti entuziazmo Spalio revoliucijos metu, stengiamasi bent dabar. Bet, nežiūrint visokiausių pastangų, bendras vaizdas pasilieka tas pats. Taip pat, kaip ir aną sykį, dainavome eitynių metu lietuviškas dainas, taip pat niekas neatsakė į iš estrados metamus šūkius. „Mums tos šventės nereikia" — buvo aiškiai matoma kiekvieno lietuvio studento veide.

7.

Atėjo klaikiosios birželio 13—15 dienos. Neaplenkė jos ir studentų. Vienas po kito dingo pažįstami veidai, jauni, pilni pasiryžimo ir jėgos. Prasidėjo sunkus slapstymosi metas. Kiekvienas ieškojome pažįstamų, kur galėtume praleisti naktį. Bet mes jau jautėme, jog kažkas turi įvykti, jog kažko galime tikėtis, jog dar ne viskas, jog atsiskaitymo diena jau arti. Gniaužėme kumštis ir tylėjome. O tuo tarpu žydija ir jos pakalikai triumfavo. Jie pradėjo lankytis pas mus į butus, nes universitete paskaitų jau nebuvo. Atėję jie mums išdroždavo pamokslus apie išmintingą sovietų valdžios politiką, siekiančią apvalyti kraštą nuo nepageidaujamo elemento. Be to, ramindavo jie mus, kad išvežtieji gausią tarnybas ir galėsią gerai gyventi. Plačioje tarybų šalyje nieko netrūksta! O čia, ko gero, dar galįs kilti karas, todėl išvežtieji net galį džiaugtis, jog jiems neteks pergyventi karo baisumo.

8.

Atėjo pagaliau toji diena, kada lietuviai galėjo stverti už ginklų ir kovoti dėl savo tautos ateities. Tai buvo gražiausios mūsų gyvenimo dienos. Mes matėm, kaip griūva ta melo tvirtovė, kaip bėga „nenugalimoji" armija, kaip „herojai" lakūnai, vos tik pamatę vokiečių lakūnus, tuoj dingsta kažkur tolumoj, bijodami stoti kovon. Kovodami partizanų eilėse, mes galvojome apie naują universitetą, universitetą, kuriame viešpatautų lietuviška dvasia, kuriame nereiktų bijoti žydijos.

Dabar mes vėl susitinkame universitete. Vieni ateina iš Šančių, kiti iš Aleksoto, Žaliakalnio, Vilijampolės. Dar kiti gavo prieglobstį kapuose po kukliais kryželiais su parašu: „A. A. studentas partizanas..." Mes įsitaisome buvusiame marksizmo kabinete. Čia ne vienas mūsų pats savo akimis skaitė savo pavardę išvežtinųjų sąrašuose... Dabar patys surašinėtojai bėga basi ir apiplyšę kur nors toli Rusijoj nuo galingosios vokiečių armijos... O gal jau juos pasiekė teisingumo ranka?...

4

KRONIKA

AUKŠTESNIŲJŲ MOKYKLŲ DIREKTORIAMS

1. Gimnazijų, progimnazijų, amatų, prekybos mokyklų ir mokytojų seminarijų direktoriai prašomi atsiimti iš Vidurinio Mokslo Departamento (Kaune, Laisvės Alėja 70) atestatų ir pažymėjimų blankus. Jeigu blankų atsiimti atvyktų ne patys direktoriai, o kiti asmenys, jie turi turėti direktoriaus įgaliojimą raštu, kuriame taip pat turi būti nurodytas išlaikiusių egzaminus mokinių skaičius kiekvienai rūšiai (klasei) skyrium. Blankus atsiimant kartu bus duotos instrukcijos atestatų ir pažymėjimų davimo reikalu.

2. Suaugusių gimnazijos paliekamos Vilniuje ir Kaune, suaugusių progimnazija paliekama tik Šiauliuose. Visos kitos suaugusių progimnazijos nuo š. m. rugpiūčio 1 d. uždaromos ir jų mokytojai bei tarnautojai atleidžiami iš tarnybos.

Uždaromų suaugusių progimnazijų, išskyrus Kauno ir Vilniaus progimnazijas, nuosavas turtas pavedamas vietos lietuvių gimnazijoms. Kauno ir Vilniaus suaugusių progimnazijų nuosavas turtas pavedamas tuose miestuose paliktoms suaugusių gimnazijoms.

REGISTRUOJAMI NORĮ DIRBTI SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTAIGOSE

KAUNAS. VII. 24. ELTA. Visi asmenys, išskyrus medicinos personalą, kurie ligi 1940 m. birželio 15 d. dirbo socialinio draudimo įstaigose (ligonių kasose ar draudimo nuo nelaimingų atsitikimų kasoje) ir kurie norėtų šioje srityje ir toliau dirbti, prašomi įsiregistruoti: gyvenantieji Kaune — Socialinės Apsaugos Departamente (Gedimino g. 40, II aukštas, 8 kambarys), o gyveną provincijoje — apygardų socialinio draudimo punktuose. Registruojantis užpildomos specialios anketos, gaunamos aukščiau nurodytose įstaigose.

DR. V. KUDIRKOS VARDO CHORO DALYVIŲ ŽINIAI

Šiandien (VII. 25) moterų balsams, rytoj (VII. 26) vyrų balsams, sekmadienį (VII. 27) bendra repeticija.

Repeticijos vyksta Valst. Konservatorijoj (Maironio 3). Pradžia — 18 val.

Dirigentas

VALSTYBĖS TEATRO BENDRADARBIŲ ŽINIAI

1941/42 m. sezono darbui Valstybės Teatro bendradarbiai renkasi:

1. 1941 m. rugpiūčio mėn. 1 d. 9 val. (lygiai) visas techninis personalas;

2. 1941 m. rugpiūčio mėn. 16 d. 10 val. (lygiai) Operos, Dramos, Baleto (artistai-solistai, orkestro ir choro artistai).

TEATRO DIREKTORIUS

Iš visos Lietuvos

MOLĖTAI

Bolševikai per Molėtus pradėjo bėgti birž. 23 d. Iš pradžių pavieniai, pėsti ir su sunkvežimiais, vėliau — būriais. Nuo Ukmergės, Vilniaus ir Aluntos vieškeliais, palaukėm, laukais plaukė išsklidę „nenugalimieji" būriai. Šis bėgimas tęsėsi ištisą savaitę. Pakeliui bėgantieji plėšė miestelių ir kaimų gyventojus. Ieškojo daugiausia maisto. Apie pirmos karo savaitės galą skundėsi po penkias — šešias dienas iš savo virtuvių negavę nė duonos. Daugelis per miestelį einančių pakrisdavo iš nuovargio ir alkio. Paskutinieji ginklu grasindami iš gyventojų rankiojo ir krimto nevirtas bulves. Prie miestelio pas vieną ūkininką suradę kiaulėms pritaisyto ėdalo, tuoj visą „sudorojo". Daržuose išrovę valgė cibulius, užgerdami vandeniu, o paupyje iš vaiko atėmę keletą sumeškeriotų žuvelių, sukrimto jas nevirę ir nekepę.

Birželio 24 d. vakare Molėtų miestelio žydų ir komunistų įskundimu ir nurodymu, čekistų buvo suimtas Alfonsas Vižinis. Po kelių dienų jis buvo surastas 30 km. už Molėtų nušautas. Vietos žydams nepatiko, kad jis su kitais partizanais jau birželio 23 d. iš miestelio įstaigų pašalino „išmintingojo tėvo ir mokytojo" ir kitų bolševikų vadų portretus ir drauge su kitais susibūrė partizaniniam veikimui.

Bėgdami bolševikai išplėšė kleboniją, o senuką dekaną Lajauską išvežę 3 km. už miestelio nukankino ir įkišo į balą. Iš Ažubalių kaimo nušovė 20 metų vyrą, perrišantį ganykloje arklį.

Birželio 30 d. vakare pasirodė pirmieji vokiečių daliniai. Kitą dieną sugūžėjo visi miškuose besislapstę miestelio gyventojai. Buv. atstovas Šėža, pasirodo, miškuose įrengtoje slėptuvėje išglūdėjo apie 5 paskutines savaites. Jo žmoną ir 9 vaikus bolševikai per „liaudies priešų valymą" išvežė.

Bolševikinio viešpatavimo rezultatai žemės ūkyje

Vienas agronomas 1940 m. „Žemės Ūkio" Nr. 7—8 rašė:

„Lietuvos agronomai niekad neturėjo tokių plačių galimybių kūrybai ir iniciatyvai, kurios susidaro naujojoje socialistinėje Lietuvoje. Turime daug neišartų dirvonų, nenusausintų laukų, sukrypusių sąmanotų bakūžių, o tas viskas tuoj turi išnykti. Darbo begalės, o nuo ryt dienos perspektyvų galva sukasi".

Taip ir panašiai rašė tie, kurie šiltai priėmė „laisvės nešėjus", kurie tikėjosi sukurti Lietuvoje „rojų", pamiršę, kad toje pačioje Tarybų Sąjungoje ašaros upeliais liejasi, vargas, badas, skurdas ir teroras metai iš metų eina per kolchozus, sovchozus ir darbininkų namus. Pradėjo „rojus" taip pat lankytis ir Lietuvoje, ypač skaudžiai jis palietė ūkininkus. „Teisingai" pravesta žemės reforma išardė ir sunaikino 10.000-čių gyvulių, šimtais tūkstančių Lt. vertės nejudamojo turto, sugriovė tūkstančius pajėgių ūkių, kurių ūkinis pajėgumas buvo visai sugniuždytas.

Š. m. pirmame „Žemės Ūkio" numeryje Tarybinės Valdžios žemės ūkio vadovai rašė:

„Visų žemės ūkio srityje darbuotojų uždavinys — tapti transformatoriais ir laidininkais tarp partijos ir vyriausybės, iš vienos pusės, ir tarp valstiečių — iš kitos pusės, kad visa tai, ką partija ir vyriausybė yra pavedusi mums atlikti, galėtume patikėtą didelį darbą įvykdyti be jokių sutrikdymų ir nukrypimų".

Tačiau rezultate pavasarį liko tūkstančiai hektarų neapsėtų laukų ir neišartų palkių. Nusausinimas visai sustojo, statyba dėl medžiagų trūkumo taip pat nejudėjo iš mirties taško. Baisus ūkininkų terorizavimas ir pyliavų reikalavimas parodė, kuriais keliais kreipiamas agronomijos personalo darbas, apie kurį taip gražiai kalbėjo pirmieji „Žemės Ūkio" numeriai. Negana to, paskutinis smūgis ūkininkams buvo jų išvežimas į Rusijos stepes. Daugelis smulkių ir vidutinių ūkininkų naktimis nakvojo rugiuose ir miškuose, nes perkėlimui nebuvo jokio pasirinkimo.

Dėka „planingo" ūkininkavimo produktų gamyba per 1941 metų 6 mėnesius, palyginti su 1940 m., katastrofingai nukrito. Per 1940 m. pirmus 6 mėnesius kooperatyvai supirko 77.744.537 štukų kiaušinių, o 1941 m. tik 42.156.249 štukų. Pieninėse per tą laiką 1940 m. buvo surinkta 119.204.000 klg. pieno, o 1941 m. tik 92.362.000 kg. Kauno „Maisto" fabrike 1940 m. per kovo, balandžio ir gegužės mėn. buvo supirkta 48.600 št. kiaulių, o 1941 m. per tą patį laiką tik 24.000 št.

Taip „Sąjungoje su kitomis socialistinėmis respublikomis, bendroje socialistinių respublikų šeimoje" pradėta kurti „tikrai graži ir laiminga Socialistinė Sovietų Lietuva".

St. B.

„Suomija ir Baltijos valstybės kovojo už savo išsilaisvinimą iš bolševikinio despotizmo"

Amerikos spaudos balsai

NEW YORKAS. E. „Suomija ir Baltijos valstybės kovojo už savo išsilaisvinimą iš bolševikinio despotizmo", taip rašo žinomas laikraščių leidėjas Hearstas laikraštyje „New York Journal American". Jos kovojo ir laimėjo be Anglijos ir Jungtinių Valstybių pagalbos.

Vienintelę tikrą pagalbą šios valstybės gavo tik iš Vokietijos. Anglija ir Jungtinės Valstybės savo pagalbą rezervavo Sovietų Sąjungai, tai demokratų naikintojai, ir Stalinui — tam žiauriajam šių respublikų užgrobikui ir visų laisvų žmonių smaugėjui. Už Suomijos okupavimą Jungtinės Valstybės buvo prakeikusios Sovietų Sąjungą ir Staliną pavadino skerdiku. Šiandien gi tai pačiai Sąjungai, kurią Jungtinės Valstybės vos prieš metus pasmerkė, jos dabar jai padeda. Stalinas, kuris dabar garbinamas kaip gerų norų valdytojas ir patriotas be priekaištų, yra tas pats nedoras žudikas ir savo tautos kankintojas, kruvinasis tiranas, kuris apgrobė Suomiją, ir sunaikino Estijos, Latvijos ir Lietuvos demokratiją. Sovietų Sąjunga, Stalinas, Suomija ir Baltijos valstybės nebūtų pakitėjusios. Tačiau būtų pakitėjusios didžiosios imperialistinės demokratijos savo tariamai aukštuose idealuose ir altruistiniuose tiksluose, o taip pat savo tariamame atsidavime laisvei ir demokratijai. Toliau Hearstas cituoja Roosevelto ir Churchillio pareiškimus ryšium su Suomijos ir Sovietų Sąjungos karu ir sako: „Mes išdavėme demokratiją, laisvę. Mes esame kvaili ir niekšai, nes bendradarbiaujame su užpuoliku ir prispaudėju".

Darbo Tvarkymo Departamentas renka žinias apie žydus

KAUNAS. VII. 24. ELTA. Darbo Tvarkymo Departamentas visų apskričių viršininkus ir pirmaeilių miestų burmistrus prašo iki š. m. rugpiūčio 3 d. apie apskrityje ir mieste esančius žydus šių duomenų:

1. vyrų ir moterų skaičius nuo 14—18 metų amžiaus
2. „ „ „ „ „ 19—50 „ „
3. „ „ „ „ senesnių kaip 50 metų amžiaus.

Pageidaujama, kad žinios būtų sudaromos iš maisto kortelių davimo lapų. Žinias siųsti Darbo Tvarkymo Departamentui, Kaunas, Gedimino g., Nr. 40.

Į PORTUGALIJĄ ATVYKO VOKIEČIŲ KONSULATU J. A. V-SE VALDININKAI

BERLYNAS. VII. 24. ELTA. Kaip Berlyno politiniuose sluoksniuose patiriama, šiandien Lisabonoje išlaipinami į krantą laivu „Westpoint" iš JAV atvykusieji vokiečių konsulatų valdininkai. Pasikeitimas atitinkamais iš Vokietijos išvykusiais JAV konsulatų valdininkais, kaip girdėti, vyks tokiu būdu, kad vokiečių valdininkai apleis laivą tuo pačiu momentu, kai JAV valdininkai pereis Portugalijos sieną. Čia be to pridurama, kad Portugalijai tame pasikeitime tenka tarpininko vaidmuo.

VICHY. E. Vyriausybės žiniose skelbiama, kad statybos pramonėje, statybos medžiagų pramonėje ir metalurgijos pramonėje nustatoma 48 darbo valandos per savaitę.

VICHY. E. Gerai informuotuose sluoksniuose kalbama, kad prancūzų ambasadorius Maskvoje Bergerie su ambasados tarnautojais atvyks prie Sovietų Sąjungos Turkijos sienos. Sovietų Sąjungos ambasadorius Prancūzijoje Bogomolovas maždaug tuo pat laiku atvyks į Turkiją.

SMULKŪS SKELBIMAI

PRANEŠIMAS

Šiuo laiku, kai dar ruošiama spaudai didesnieji užsakymai (įvairūs mokykloms vadovėliai ir k.), poligrafijos įmonės yra laisvesnės, mažai apkrautos darbu. Vėliau, padidėjus užsakymams, užsakytojams ilgesnį laiką teks laukti tų užsakymų išpildymo.

Todėl prašoma turimus spausdinimo darbus, kaip: blankų spausdinimą ir kt. tuojau užsakyti.

Visus užsakymus priiminėja ne įmonės betarpiškai, bet Poligrafijos Pramonės Trestas, Kaunas, Grunvaldo g-vė 14 Nr., tel. 27720, į kurį ir reikia kreiptis.

Valstybinis Poligrafijos Pramonės Trestas

Kaunas. 1941. VII. 24 d.

RADIJO PROGRAMA

ŠEŠTADIENIS, VII. 26 d.

6.00: Malda, dienos mintys, laikas, žinios, rytinis koncertas; 7.00: Žinios vokiečių kalba; 7.10: Rytinio koncerto tęsinys; 7.30—8.00: Kartojimas žinių, pranešimų, tolimesnė dienos programa; 8.00—12.00 Pertrauka; 12.00: Varpų muzika iš Karo muziejaus; laikas, žinios, tolimesnė dienos programa; 12.20: Plokštelių muzika; 12.30: Žinios vokiečių kalba; 12.45: Informacijos; 13.00: Lengvos muzikos koncertas; 14.00: Žinios vokiečių kalba; 14.15: Lengvos muzikos koncerto tęsinys; 15.00: Žinios vokiečių kalba, po žinių — pertrauka iki 16.00 val.; 16.00: Garsų paradas; 17.00: Žinios vokiečių kalba; 17.10: Dainuoja Operos solistė Kardelienė; 17.30: Kartojimas žinių, skaitytų 12 val., iš laikraščių, pranešimai; 18.00: Jaunuolis vasaros vakarą... ir kas jam teko išgyventi; 19.00: Pranešimai iš fronto, Vyriausios vokiečių karo vadovybės pranešimai ir žinios vokiečių kalba; 20.15: Vokiškai lietuviams; 20.30: Laikas, žinios, pranešimai, iš laikraščių, programa rytdienai; 21.00: Subatvakaris. Dalyvauja Kauno Radijofono saloninis orkestras ir solistai; 22.00: Žinios vokiečių kalba, po žinių vokiečių kalba, Eltos žinios; 22.30: Programos pabaiga.

Į LAISVĘ

Redakcija — Kaunas, Duonelaičio 24, tel. 21414 ir 20530.

Administracija — Kaunas. Duonelaičio 24, tel. 26375 ir 22430.

„Žaibo" spaustuvė Kaune, Duonelaičio 24; tel. 26616

Socialinio teisingumo keliu

Bolševikai, o ypač jų vadai, dėjosi didžiausiais idealistais, jiems esą visai nerūpi asmeniški materialiniai reikalai, jie siekią tiktai teisingo tarp visų gyventojų ekonominių gėrybių paskirstymo. Tačiau vakar dieną mūsų paskelbtieji autentiški duomenys, kokius atlyginimus gaudavo visagalio LKP(b) CK „atsakingieji darbuotojai" ir kokius to paties CK žemieji darbuotojai — „aptarnaujantis personalas", kaip pats CK juos vadino — aiškiai rodo jų tikrąjį veidą. Pirmieji per mėnesį gaudavo iki 1.800 rublių ir daugiau atlyginimo, o pastarieji vos po 150—200 rublių. Bolševikų vadai visai užmiršo savo pačių praėjusiais metais išleistus plakatus: „Šalin tūkstantines algas!", kuriais buvo nukabinėtos visos sienos. Ir šie plakatai, kaip ir daugybė kitų, tebuvo tiktai priemonė mulkinti lengvatikiams, tipiškas bolševikinės demogogijos perlas. Juk niekur kitur nebuvo tiek daug ir tokios šlykščios demogogijos, kiek visiems iki gyvo kaulo įgrisusioji bolševikų propagandoj.

Nemaža buvo bolševikų rašoma ir kalbama apie nemokamą gydymą, pensijas senatvėj, visokį draudimą, tačiau kas tik pabandė tuo reikalu paklabinti kurios nors įstaigos duris, turėjo geriausią progą įsitikinti, kiek ten iš tikrųjų buvo rūpinamasi socialiniais žmonių reikalais. Juk bolševikinėj santvarkoj žmogus tik tiek tėra reikalingas, kiek iš jo galima iščiulpti energijos, kiek jis gali dirbti. Kai darbui jis nebetinka — pasidaro našta visagalei valstybei, kuri stengiasi juo nusikratyti. Tokioj santvarkoj žmogus tėra tiktai valstybės vergas.

Iš šių ir daugybės kitų pergyventosios realybės duomenų aiškiai matėm, koks yra bolševikų socialinis teisingumas ir kokia jų socialinė lygybė. Tam tikros „lygybės" tikrai, gal būt, ir būtume po kiek laiko pasiekę, nes kai neišvežtus Lietuvoj likusius ūkininkus būtų prievarta suvarę į kolchokus, visi būtum buvę pusalkaniai ir apdriskę. Juk tik tokį „gerovės lygį" per 23 metus pasiekė kitos sovietinės respublikos.

Tačiau nereikia užmerkti akių ir prieš kitus dalykus. Šiaip ar taip vertinsi, reikia pripažinti, kad bolševikai Lietuvoje rado gana palankią dirvą varyti savajai demagogijai. Juk tikrai ankstyvesnėj prieš bolševikų invaziją Lietuvoj socialiniai reikalai buvo gerokai apleisti ir tuomet buvusioj santvarkoj nebuvo galima jų iš vietos išjudinti. Per daug buvo socialinės nelygybės, išnaudojimo bei lengvo, bet nešvaraus apsukriems žmonėms pasipelnymo. Aukštoji valdininkija, muitų saugomi pramonininkai, stambieji prekybininkai, stambieji miestų sklypų ir namų savininkai, kurių didžiausioji dalis buvo ne lietuviai, greitu tempu ir per daug egoistiškai lobo, krovėsi turtus, kurių dalį išgabendavo į užsienį, ypač į Palestiną, kai tuo tarpu didelė tautos dalis gyveno gana sunkiai, vos galus su galais suvesdama, o nemaža tiesiok ir skurdo. Ūkininkų reikalais, ypač mažažemių ir visai bežemių, nė kiek nebuvo stengiamasi nuoširdžiau rūpintis. Jokiu būdu nebuvo galima išjudinti naujos žemės reformos klausimo net ir Vilniaus sritį atgavus, kai tokia reforma tikrai buvo reikalinga. Darbininkų reikalai taip pat buvo labai užleisti. Iš visos tos praeities reikia pasimokyti ir tokių klaidų nebekartoti.

Su džiaugsmu tenka konstatuoti, kad naujoji laisva Lietuva kaip tik ir pasiryžo eiti kitu keliu — socialinio teisingumo keliu. Tuo reikalu mes turime gražų pavyzdį — Didžiąją Vokietiją, kur socialiniai reikalai puikiai sutvarkyti: nėra bedarbių, nėra išnaudojimo, nėra ir skurdo. Visi turi pakankamai geras sąlygas dirbti ir gražiai gyventi. To turime siekti ir Lietuvoje. Kiekvienam lietuviui savo tėvynėje turi būti sudarytos sąlygos dirbti, pakankamai uždirbti, tuo būdu laiduoti ateitį ir siekti pažangos ir gerovės. Čia ir iškyla platus darbo organizavimo bei jo paskirstymo klausimas, kadangi paties darbo po bolševikiško šeimininkavimo ir praūžusio karo Lietuvoje tikrai netrūksta. Reikia atstatyti ir atitaisyti, kas buvo sugriauta, ir kurti, statyti naujas vertybes. Reikia tikėtis, kad visus šiuos klausimus pavyks gerai išspręsti.

Taip pat naujojoj Lietuvoj turi pasibaigti vienos gyventojų dalies lėbavimas, visokiomis priemonėmis turtų grobstymas, nepaprastas gobšumas, o kitos — skurdus ir beviltiškas gyvenimas. Ir šioje srityje jau yra padarytas svarbus žingsnis, nustatant valstybės tarnautojams atlyginimų ribą nuo 250 iki 1.000 rublių. Tai yra didelis žingsnis į socialinį teisingumą, į visų gyventojų gerovės ir ekonominio lygio pakėlimą.

Dabar tiktai visiems reikia entuziastingai ir nuoširdžiai griebtis darbo, ir Lietuva tikrai pasidarys gražesnė, kultūringesnė ir turtingesnė, negu iki šiol buvo.

Lietuvius tremtinius suskubta išvežti už fronto

(Pasikalbėjimas su ekspedicijos vadovu p. K. Vasiliausku)

Sugrįžęs iš antrosios ekspedicijos, kurią organizavo Raudonojo Kryžiaus Vilniaus skyrius politiniams kaliniams ir tremtiniams ieškoti, tos ekspedicijos vadovas p. K. Vasiliauskas painformavo Vilniaus spaudą apie kelionę.

— Liepos 10 dieną mūsų ekspedicija dviem autobusais išvyko iš Vilniaus. Iki Lebedevo važiavome be sustojimo. Sustoję Lebedeve apklausinėjome vietos gyventojus. Niekas nieko konkrečiai negalėjo nurodyti. Vienas kitas gyventojas papasakojo, kad matę einančių žmonių su ryšuliais, bet kas jie yra — gyventojai nežinojo. Vietos gydytojas nurodė, kad ligoninėje guli kažink koks sužeistas lietuvis karininkas. Nuvykę į ligoninę, išsiaiškinome, kad tai buvo sunkiai sužeistas lietuvis kapitonas Valiulis, kuris prieš dieną išvežtas į Molodečną.

Iš Lebedevo išvykome į **Molodečną.** Čia stotyje susiradome kapitoną Draugelį. Įsteigėme savo punktą. Aplankėme ligoninėj kap. Valiulį, kuris guli nepalankiose sąlygose. Įpareigojome Molodečnos punktą, kad pasirūpintų Valiulį atsiųsti Vilniun. Molodečnoj teko apsinakvoti. Sutikome čia daug žmonių (gudų), įvairiais būdais vykstančių ieškoti išvežtų savo artimųjų. Įsikalbėję su jais, nieko naujo apie tremtinius ir politinius kalinius nesužinojome. Tik vienas pilietis stotyje pareiškė, kad jam lietuvis geležinkelietis Kuodys stotyje pasakęs, jog jis lydėjęs vaikų (nežinia kokių) ešaloną. Minske jį rusai pašalino, o ešalono vadovybę perėmė patys. To piliečio nuomone, vaikai negalėjo būti toliau **nuvežti,** kaip iki Oršos, kadangi toliau kelias buvo bombarduojamas.

Molodečnoje susitikome dvi grįžtančias kalines iš Gardino (Liepinską ir Kipinską), kurios sėdėjo Minsko kalėjime. Birželio 23 dieną jos buvo iš kalėjimo išvežtos. Kartu su jomis buvo vežama ir daug lietuvių, tačiau pavardžių tų lietuvių jos nežinančios. Už Minsko visus vežamus išsodino ir pėsčius varė Červino link. Pakelėje žymesnius asmenis atskirdavo ir šaudė. Nuo Červino **atskyrė moteris nuo vyrų.** Moteris paleido laisvai, o vyrus tardė. Koks vyrų likimas — jos negalėjo pasakyti.

Molodečnoje taip pat iš vieno piliečio, pavarde Kizik, sužinojome, kad jis girdėjęs, jog lietuvių ešalonai buvo vežami per Polocką Leningrado link.

Palikę Molodečną, kuriame nieko konkretaus nepatyrėmė, privažiavome **Minską.** Čia apsirūpinome leidimais vykti toliau, pasiėmėm degamosios medžiagos ir, sudarę tris grupes, vieni mūsiškių išvyko Červino kryptimi, kiti — Borisovo kryptimi, o treti — pasiliko Minske.

Minske likusioji grupė tuojau aplankė internuotų ir belaisvių stovyklas, didesnes miesto įstaigas. Mieste ir stovyklose lietuvių pabėgėlių **nerasta.** Mieste pranešėme apie Raudonojo Kryžiaus punkto įsteigimą. Geležinkelio stotyje pastatėme dežuruotoją. Į punktą ėmė kreiptis Lietuvos atbėgėliai, daugumoje **žydai.** Jiems atsisakėme patarnauti. Susirado ir vienas kitas lietuvis bei lenkas. Tai daugiausia politiniai kaliniai arba išvežtieji anksčiau iš Gudijos (paskutiniu metu Lietuvai atitekusių sričių). Jais rūpinomės. Vietos minskiečiai ir tie visi, kurie buvo atvykę į punktą, apie lietuvius tremtinius nieko konkretaus negalėjo pasakyti, išskyrus gandus, kurie nepasitvirtino.

Liepos 13 dieną į Minską grįžo ekspedicija, nukeliavusi Červino kryptimi. Ekspedicija pakelėse klausinėjo keliaujančių žmonių. Jie pasakoja, kad daugiausia buvo vežama iš Minsko kalėjimo. Ar jų tarpe buvo lietuvių — niekas negalėjo pasakyti. Totorius Karnickis, kuris gyvena už Červino 3 km., prie kelio, išgirdęs šaudant, pats išsigandęs ir pabėgęs į mišką. Paskui jis sužinojęs, kad plentu varę žmones ir juos šaudę. Per šaudymą daug ir pabėgę. Sušaudyti buvo tik vyrai. Tam pačiam totoriui su kitais kaimynais sušaudytuosius teko palaidoti dviejose vietose. Palaidota viso apie 40 — 45 žmonės. Kas jie buvo — totorius negalėjo pasakyti. Visi jie buvo civiliai, apsirengę geresniais ir blogesniais drabužiais.

Minske tą pačią dieną daug kolchozininkų vežė cukrų. Apklausinėjome juos, ar kartais kur kolchozuose nėra prisiglaudusių žmonių. Iš kolchozininkų niekas nieko nežinojo. Tik viena moteris mums papasakojo, kad 6 km nuo Minsko, kažkokioje mokykloje, esą daug įvairiomis kalbomis kalbančių žmonių. Nuvykę į tą vietą ir patikrinę, patyrėme, kad tai paprasti pabėgėliai iš Minsko.

Liepos 14 dieną, nekantriai laukiant mašinos iš Borisovo pusės, atvyko dar viena mašina iš Vilniaus. Naujai atvykusieji mūsų Raudonojo Kryžiaus delegatai pasipylė po miestą rinkti žinių. Tačiau ir jiems nieko sužinoti nepasisekė.

Tremtiniai nuo Minsko dingę kaip į vandenį.

Pagaliau liepos 16 dieną ilgai užtrukusi grįžo ekspedicija iš Borisovo. Ji pakelėse buvo užtikusi žmonių, tvirtinančių, kad ešalonai su žmonėmis buvo pro čia vežami. Neprivažiuojant Borisovo — stotyje Kolodiščа — sužinota, kad pro čia ešalonai važiuodavo be sustojimo. Jie visi sustodavo Smaleviči stotyje, su kuria telefonu susisiekusi ekspedicija sužinojo, kad joje ešalonų nebėra. Ir pačiame Borisove nieko nesužinota. Iš stoties Krupki lietuvių kolonijos patirta, kad ir pro čia buvo ešalonai pravežti. Tie ešalonai Krupkuose sustodavo. Viduje vagonuose žmonės giedodavę šventas giesmes. Vietos lietuviai jiems davę vandens. Vežamieji, paklausti, kur juos veža, nieko nepasakydavo, nes patys nežinojo.

Mūsų ekspedicija ruošėsi vykti į Oršą, tačiau, prisiartinę prie Oršos per šešis kilometrus, turėjo grįžti, nes buvo karo laukas.

Oršos apylinkėse, Toločene, viena gailestingoji sesuo papasakojo, kad apie birželio 26 dieną pravažiavo ešalonas su įvairių tautybių vaikais. Prie to paties ešalono buvo ir vagonų su užkaltais langais. Vagonuose buvo suaugę žmonės, kurie kalbėjo nerusiškai. Prie vaikų vagonų buvę palydovai, kurie įsišnekėjus, seselei paaiškino, kad vaikai į Orlovską, ar Ivanovską. Paskutinis traukinys iš Toločeno išėjo birželio 26 dieną, vėliau jokie civiliai nebuvo vežami, nes liepos 1 dieną, susprogdinus geležinkelio tiltą, jau visi ešalonai buvo praslinkę.

Ekspedicijos nuomone ir visų sutiktų geležinkeliečių tvirtinimu, visi tremtinių ešalonai turėjo būti jau kitoje fronto pusėje. Kad šis prileidimas yra teisingas, rodo ir tai, jog nė vienas iš tremtinių negrįžta.

Kalbos, kad ešalonai buvo sudaužyti — yra neteisingos, nes niekur jokių pėdsakų neužtikta.

Visur buvo kalbama, kad 7 km. nuo Borisovo esą sudaužytas tremtinių ešalonas. Patikrinus, patirta, kad čia sudužę du vagonai ir garvežys. Po garvežiu gulįs politrukas ir aplink jį primėtytos šovinių dėžės aiškiai rodo, jog čia sudaužytas karinis ešalonas.

Ekspedicija iš **Bobruisko** nieko konkretaus neparvežė. Puchovičių stotyje sutiktas Minsko geležinkelininkas pasakoja, kad birželio 13 d. jis buvęs Novosibirske ir vykęs į Maskvą. Maskvoje buvęs birželio 22 dieną. Pakeliui, Čeliabinsko stotyje, jam tekę matyti du ešalonus, Ufoje — vieną; iš viso už Maskvos sutiko apie 8 — 9 ešalonus. Visi tie ešalonai buvo su sargybomis, prekiniuose vagonuose. Vagonai buvo atidaryti ir keleiviams leista buvo iš sykiu vykstančių krautuvių — vagonų pirktis maisto. Pašaliniams iš tų vagonų — krautuvių neleista pirktis. Visi vežamieji kalbėjo jam nesuprantama kalba. Iš Maskvos išvykęs Minsko linkui jis sutiko dar traukinių su šeimomis, bet tie traukiniai buvo be sargybų. Geležinkelininkas spėja, kad tai buvo pabėgėliai.

Iš Bobruisko, Chomelio link, per Berezinos upę susprogdintas tiltas. Apklausinėjus geležinkelininkus, paaiškėjo, kad ešalonai su tremtiniais ta kryptimi nebuvo vežami. Jie turėjo būti vežami pagrindine linija Oršos linkui.

Iš surinktosios medžiagos ir įvairių pasikalbėjimų mes padarėme išvadą,

kad tremtinių ešalonai nėra sunaikinti ar palikti šioje fronto pusėje, bet visi spėta išvežti už fronto.

Einant sunkią ir atsakingą misiją, mes visur vokiečių kariuomenės ir karinės valdžios buvome remiami. Didelis jų pritarimas, mūsų reikalų supratimas ir visokeriopa parama lydėjo mus kiekviename kilometre, — baigė p. K. Vasiliauskas.

Kur išvežti mūsų tautiečiai

Naujoj Vilnioj atrasti įdomūs dokumentai

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus politiniams kaliniams ir tremtiniams šelpti ir globoti skyriaus pirmininkas dr. Trukanas Vilniaus „Eltos" atstovą painformavo:

— Šiuo metu, — sako pirmininkas, — esame gavę iš N. Vilnios įdomių dokumentinių davinių apie ištremtuosius iš Lietuvos. Pagal šiuos davinius iš N. Vilnios geležinkelių stoties tremtinių išvežta:

1941 m. birželio 15 d. į Lokot stotį (Altajaus kraštas) — 1.225 asmenys;

Birželio 17 d. į Kolunda stotį (Altajaus kraštas) — 2.625 asm.;

Birželio 18 ir 19 d. d. į Eijsk stotį (Altajaus kraštas) — 9.845 asm.;

Birželio 17 d. į Barnaul stotį (Altajaus kraštas) — 2.065 asm.;

Birželio 15 d. į Začajnovo stotį (Altajaus kraštas) — 175 asm.;

Birželio 20 ir 21 d. d. į Novosibirsko stotį (Sibiras) — 5.565 asm.;

Birželio 17 ir 21 d. d. į Medvežja Gora stotį Karelų-Suomių respublika) — 2.345 asm.;

Birželio 15, 19 ir 21 dienomis į Starobelsko stotį (Ukraina) — 5.075 asm.;

Birželio 21 d. į Makat Orenburgo stotį (Kazachstanas) — 1.015 asm.;

Birželio 16 d. į Babynino stotį — 455 asm.;

Birželio 18 d. į Minską (Gudija) — 175 asm.;

Birželio 22 d. į Oršą (Gudija) — 420 asmenų.

Viso per Naują Vilnią į Sovietų Sąjungos kraštus išvežta nuo birželio 15 d. iki birželio 22 d. **30.485 asmenys.**

Ar tremtinių ešalonai pasiekė savo paskyrimo vietą, ar ne — žinių neturime. Taip pat nežinome, ar visi ištremtieji iš Lietuvos vežami buvo per N. Vilnią.

Bolševikai pasitraukdami degina kaimus ir miestus

Kaip eina karo veiksmai Rytų fronto pietų dalyje

BERLYNAS. E. DNB praneša, kad rytų fronte, ypatingai jo pietų dalyje, vokiečių rumunų kariuomenių daliniai nepaliaujamai pereskioja besitraukiantį priešą.

Bolševikai pasitraukdami degina kaimus ir miestus.

Sąjungininkų kariuomenė slinkdama pirmyn randa begalinį užmuštų bolševikų skaičių. Javų laukuose, o taip pat ir šiaip dirvose, stovi begalės sudegusių sovietų tankų. Ir didžiuliai 52 tonų tankai su 15 cm patrankomis negalėjo atlaikyti vokiečių ir rumunų smūgių. Atsitraukdami, bolševikai kovų laukuose paliko sunkiai apžvelgiamą visokios rūšies apsiginklavimo dalykų kiekį. Tik į vieno vokiečių pulko rankas po liepos 22 ir 23 d. d. mūšio pateko 180 sunkvežimių, 78 motociklai, 26 įvairaus kalibro patrankos ir šimtai šautuvų ir kulkosvaidžių. Užmuštųjų ir paimtųjų į nelaisvę sovietų kareivių ir sunaikintų šarvuočių skaičius galutinai dar nenustatytas. Tik viena prieštankinė kuopa per dvi dienas sunaikino 41 tanką. Liepos 22 d. apie 10.000 bėgančių atgal bolševikų kareivių susirinko prie vienos dar nesuardytos geležinkelio stoties, iš kurios kelias eina per Dnieprą. Iš šios stoties iki kraštutinumo kareivių prisėsti traukiniai ėjo į rytus per netoliese nuo stoties esantį Dniepro tiltą 860 metrų ilgumo.

Vokiečių bombonešis staiga išlindęs iš debesų numetė į šį tiltą tris tiksliai pataikiusias bombas. Stipri šio tilto geležinė konstrukcija, atremta į 11 atramų, pakrypo ir nukrito į srovę.

Ir Žitomirio rytuose vokiečiai lengvai atmušė visus priešo mėginimus pasipriešinti. Liepos 23 d. vokiečiai čia paėmė du sovietų smogiamuosius batalijonus, užsilikusius šioje Stalino linijos vietoje. Flankuodami priešą, smogiamieji vokiečių pulkai puolė priešo laukų įsistiprinimus, ir juos sunaikino 9 kilometrų plotyje. Auštant rytui į prasilaužimo vietą pasipylė smarkiausia artilerijos ugnies kruša. Pionierių daliniai puolė dar besipriešinančius bunkerius ir kulkosvaidžių lizdus ir juos susprogdino. Į vokiečių rankas pateko daug patrankų, automatinių šautuvų ir 280 visai nusibaigusių bolševikų kareivių. Kelių išlikusių sveikų bunkerių įgulos buvo rastos jau negyvos.

BERLYNAS. E. Žiniomis iš vietos kompetentingų šaltinių, į Reicho sostinę atvyksta vokiečių diplomatai iš Maskvos.

ISTANBULAS. E. DNB žiniomis, anglų karinis teismas Bagdade nuteisė vieną Irako karininką ir keletą kareivių sunkiųjų darbų kalėjimo nuo 4 iki 15 metų už tai, kad jie dalyvavo birželio 1 ir 2 d. d. Bagdade įvykusiose riaušėse.

Pienocentre normalus darbas

Kaip mus painformavo Pienocentro pirmininkas, pieninės nuo karo, palyginti, maža tenukentėjusios. Daugiausia, paliestos Žemaičių pieninės, bet, apskritai, darbas pieninėse pradedamas be vargo. Pienininkų personalas nuo bolševikų yra nukentėjęs — kai kurie išvežti. Kadangi Pienocentro įstatų bolševikai nebuvo pakeitę ir į administraciją žydų buvo nedaug įsigrūdę, tai medžiaginių nuostolių nejaučiama.

Darbas pieninėse vyksta normaliai. Ūkininkai pieną pristato su pakilia nuotaika. Ryšiai jau šiek tiek atstatyti ir buvęs kai kur sviesto perteklius yra paskirstytas.

Su atitinkamomis vokiečių įstaigomis vedamos derybos dėl pieno produktų kainų.

Kiaušinių supirkimas dar nepakankamas.

Sūrinių reikalai blogesni. Šėtoje pastatyta sūrinė kiek nukentėjusi, todėl ji bus skubiai remontuojama. Teks susirūpinti sūrinių paruošimu.

Mašinos, kurios buvo užsakytos prieš 1940 m. birž. 15 d., bolševikams valdant ne visos buvo gautos. Kai kurios šiuo metu yra Klaipėdoje. Dabar tikimasi užsakytas mašinas gauti.

Pienocentro direkcija po persitvarkymų pradėjo veikti normaliai. Pirmininkas: agr. K. Jacevičius, vicepirm. — dir. Kubilius, dir. agr. Vl. Bublys.